

Europski
odbor regija

Commission for
the Environment,
Climate Change and Energy

ENVE

GDGL Campaign: Handbook

Green Deal
Going Local

Kontaktirajte nas na:
greendeal@cor.europa.eu

Što je priručnik „Zeleni plan na lokalnoj razini”?

Pružanje smjernica lokalnim i regionalnim vlastima za zelenu tranziciju

Zeleni plan **nova je strategija rasta za EU** kojoj je cilj usmjeriti Europu prema održivijem i otpornijem načinu života. To je u osnovi plan koji je Europska komisija pokrenula kao odgovor na obveze EU-a u cilju borbe protiv klimatskih promjena i drugih problema okoliša.

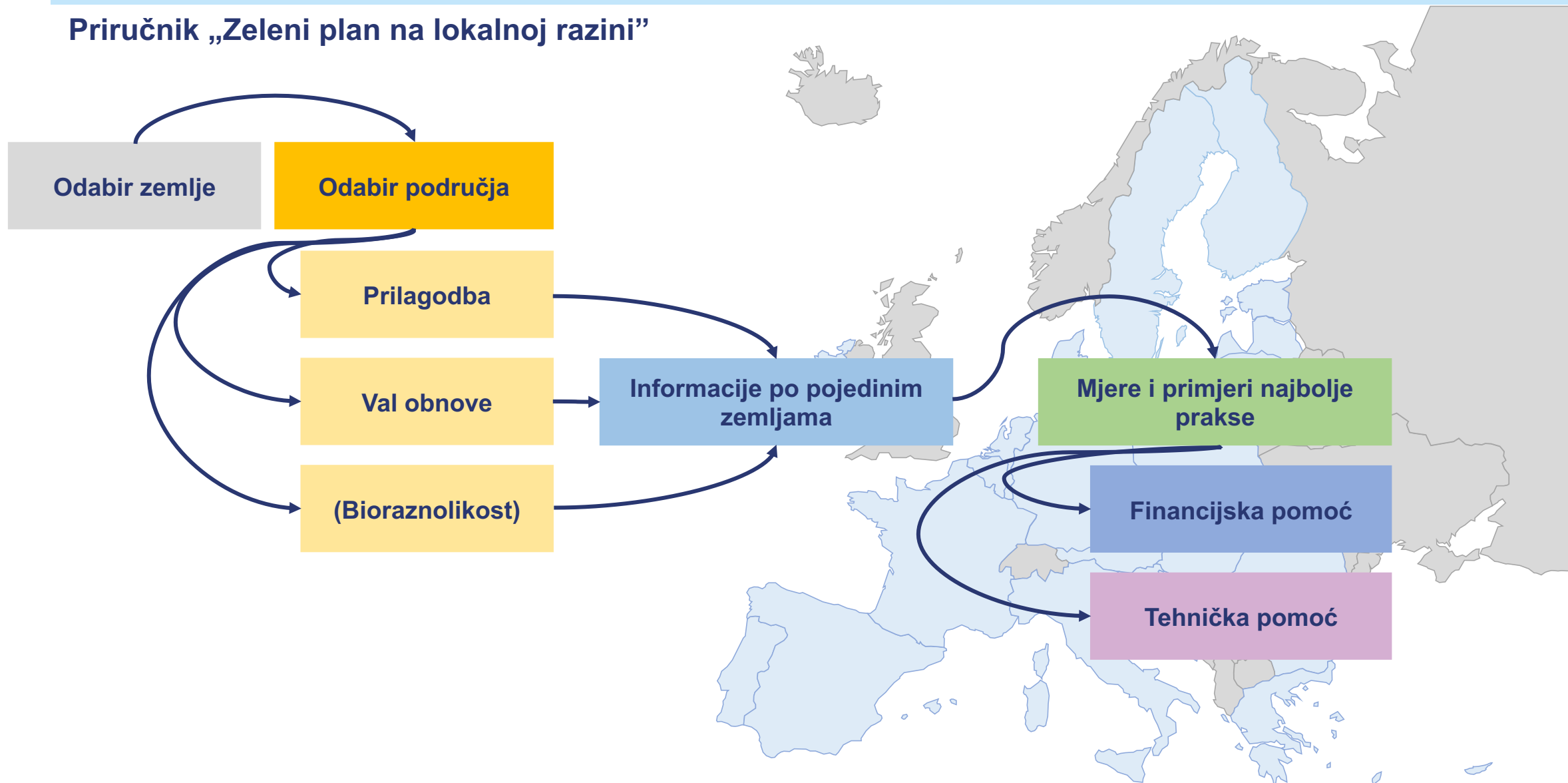
Relevantni opći i specifični ciljevi:

- integrirati cilj **klimatske neutralnosti** do 2050. u Europski zakon o klimi;
- smanjiti **emisije stakleničkih plinova** do 2030. na barem 55 % ispod razina iz 1990.;
- poticati stvaranje **zelenih radnih mjesta** i zadržati rekord EU-a u smanjenju stakleničkih plinova uz **povećanje njegova gospodarstva**;
- osigurati da tranzicija bude **pravedna i da nitko ne bude zapostavljen**;
- zaštititi **zdravlje i dobrobit** građana od rizika povezanih s okolišem.

Ovaj **priručnik** lokalnim i regionalnim vlastima pruža smjernice u **provedbi zelenog plana na lokalnoj i regionalnoj razini**. Pruža pomoć u **pronalasku odgovarajućih mjera** za suočavanje s opasnostima klimatskih promjena. Nudi smjernice u vidu **studija slučaja, financijske pomoći i tehničke pomoći** u područjima **prilagodbe, vala obnove i bioraznolikosti**.

Kako funkcionira: pretraživanje priručnika

Priručnik „Zeleni plan na lokalnoj razini”

Hrvatska

Želite li postati otporniji? Otkrijte [prilagodbu](#) klimatskim promjenama i razne mjere koje su primjenjive na vaše klimatsko područje.

Želite li saznati više o tome kako obnoviti svoju zgradu? Otkrijte mjere za val obnove!

Hrvatska

Važnost prilagodbe za lokalne i regionalne vlasti

Prilagodba je...

- ... postupak **prilagodbe stvarnim ili očekivanim ekstremnim klimatskim uvjetima** i njihovim učincima.
- ... primjenjiva na prirodni i gradski okoliš, provodi se ljudskom intervencijom.
- ... važna za smanjenje štete na najmanju moguću mjeru.
- ... nastojanje da se **pronađe rješenje za život s mogućim promjenama klime**.
- ... različita od ublažavanja, kojim se nastoji usporiti šteta prouzročena klimatskim promjenama.

Važna je za **lokalne i regionalne vlasti** jer...

- ... fizički učinci i s njima povezane socioekonomske posljedice klimatskih promjena znatno se razlikuju na regionalnoj razini.
- ... **ne postoji jedinstveno rješenje za sve: prilagodba ovisi o konkretnim okolnostima!**

Lokalne i regionalne vlasti trebale bi odabrati **prilagođene mjere prilagodbe** jer...

- ... posljedice klimatskih promjena već se mogu osjetiti na globalnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini.
- ... nacionalne mjere možda neće biti sasvim primjenjive na lokalne i regionalne okolnosti.

Od regionalnih oblikovatelja politika zahtijeva se da razviju prilagođene mjere prilagodbe koje **odgovaraju posebnim potrebama njihovih zajednica**. Mogu birati između **sivih, zelenih i neobvezujućih mjera** koje pripadaju...

- ... **postupnoj prilagodbi** koja zadržava bit sustava ili
- ... **transformativnoj prilagodbi** koja mijenja temeljne značajke socioekonomskog sustava.

Saznajte o mjerama prilagodbe i najboljim praksama u [Hrvatskoj!](#)

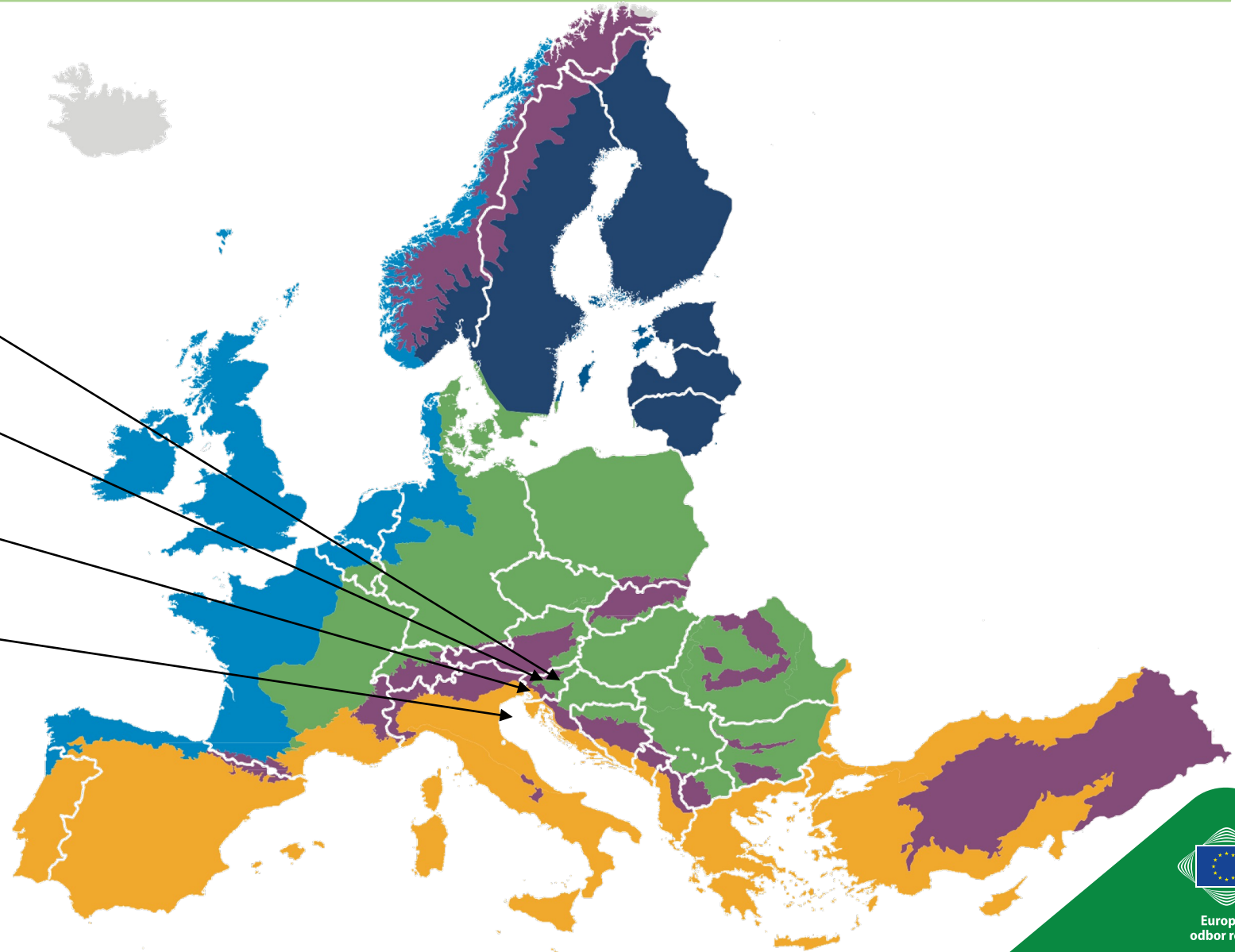
Hrvatska – Odaberite klimatsko područje

Kontinentalna

Planinska

Sredozemna

Obalna područja

Kontinentalna regija

Saznajte kako...

... upravljati višim temperaturama

Prosječne globalne temperature porasle su od 19. stoljeća u cijelom svijetu, čime se povećava broj toplih dana i noći godišnje. Osobito se očekuje da će temperature u kontinentalnoj regiji znatno porasti, što će, na primjer, dovesti do povećane potražnje za hlađenjem i liječničkom skrbi za osobe pogođene toplinskim stresom, dehidracijom i toplinskim udarom.

... zaštititi šume

Šumski požari u ruralnim područjima mogu se brzo proširiti, posebno na površinama s velikom gustoćom drveća ili trave i grmlja. To može dovesti do smanjenja gospodarske vrijednosti šuma i obližnjih industrija.

... osigurati stabilne razine vodostaja rijeka

U kontinentalnoj regiji očekuju se razdoblja jačih oborina, što može dovesti do poplava i povećanja vodostaja. Pripremljenost za te slučajeve od ključne je važnosti, posebno kad je riječ o zgradama i infrastrukturi.

... upravljati vodoopskrbom

Više temperature praćene smanjenjem ljetnih oborina mogu dovesti do suša i u konačnici do ekstremne topline i nadmetanja za vodne resurse.

Planinske regije

Saznajte kako...

... upravljati višim temperaturama

Porast temperature osobito će u planinskim regijama biti veći od europskog prosjeka. U planinskim regijama više temperature dovode do drugih klimatskih šokova koje treba pozorno uzeti u obzir.

... se nositi s posljedicama otapanja

Zbog viših temperatura smanjenje snježnih oborina, pokrivenost ledom te opseg i obujam ledenjaka vjerojatno će utjecati na planinske regije. Iako to uglavnom ima negativne posljedice, na hidroenergetski potencijal regija moglo bi imati pozitivan učinak.

... se pripremiti za klizišta

Zbog veće količine oborina i bujanja vode očekuje se da će se u planinskim regijama češće javljati klizišta i odron stijena.

... zaštititi bioraznolikost

Širenje neautohtonih vrsta, koje ugrožavaju ekosustave, staništa ili druge vrste, najvjerojatnije će se dogoditi u planinskim područjima zbog porasta temperature. To dovodi i do povećanja broja biljnih i životinjskih vrsta i povećanog rizika od gubitka bioraznolikosti.

Obalna područja i regionalna mora

Saznajte kako...

... zaštititi obale

Očekuje se da će zbog topljenja leda i snježnog pokrivača doći do porasta razina mora, što će najvjerojatnije utjecati na obalna područja i regionalna mora podizanjem razine mora, poplavama obalnih područja i povećanjem temperature površine mora.

... suzbiti bolesti

Više temperature najvjerojatnije će utjecati na kiselost oceana i promijeniti fitoplanktonske zajednice. Osim toga, bolesti koje se prenose vodom mogle bi naštetiti bioraznolikosti i dovesti do zdravstvenih problema.

... upravljati ribolovnim potencijalom

Klimatski učinci mogli bi dovesti do migracija morskih vrsta prema sjeveru, što bi dovelo ne samo do prilika za ribolov nego i do povećanja broja morskih mrtvih zona.

Sredozemna regija

Saznajte kako...

... upravljati višim temperaturama

Osobito se očekuje da će temperature u sredozemnoj regiji znatno porasti u odnosu na europski prosjek, što će, na primjer, dovesti do povećane potražnje za hlađenjem i liječničkom skrbi za osobe pogođene toplinskim stresom, dehidracijom i toplinskim udarom. Osim toga, ljetni turizam mogao bi se smanjiti, ali to bi moglo imati blagotvoran utjecaj na turizam tijekom drugih godišnjih doba.

... upravljati vodoopskrbom

Više temperature praćene smanjenjem ljetnih oborina mogu dovesti do suša i u konačnici do ekstremne topline i nadmetanja za vodne resurse među različitim korisnicima, kao što su kućanstva, industrija i poljoprivredni sektor.

... zaštititi šume

Šumski požari u ruralnim područjima mogu se brzo proširiti, posebno na površinama s velikom gustoćom drveća ili trave i grmlja. To može dovesti do smanjenja gospodarske vrijednosti šuma i obližnjih industrija.

... zaštititi bioraznolikost

Širenje neautohtonih vrsta, koje ugrožavaju ekosustave, staništa ili druge vrste, najvjerojatnije je posljedica porasta temperature. To dovodi i do povećanja broja biljnih i životinjskih vrsta i povećanog rizika od gubitka bioraznolikosti.

... suzbiti bolesti

Više temperature najvjerojatnije će utjecati na širenje staništa prijenosnika bolesti koji dolaze iz južnih područja, što može dovesti do loših zdravstvenih uvjeta i smanjene produktivnosti rada te do viših cijena hrane.

Otkrijte kako upravljati višim temperaturama

- [Poboljšanje toplinske izolacije](#)
- [Vertikalno zelenilo](#)
- [Povećanje zasjenjenih područja](#)
- [Zeleni / reflektirajući krovovi](#) i područja
- [Poboljšanje sustava navodnjavanja u poljoprivredi](#)
- [Povećanje i revitalizacija zelenih površina](#)
- [Parkovi i fontane](#) u gradovima
- [Procjena ranjivosti](#)
- [Akcijski planovi za toplinski val](#)

Otkrijte kako postupati s posljedicama otapanja

- [Stabilizacija \(planinske\) litice](#)
- [Ojačavanje \(planinske\) stjenovite padine](#)
- [Povećanje i revitalizacija zelenih površina](#)
- [Praćenje vječnog leda i ledenjaka](#)
- [Procjene ranjivosti](#)
- [Sustavi ranog upozorenja](#)
- [Promicanje osiguranja za](#)
- turizam bez automobila / [održivi turizam](#)

Otkrijte kako zaštititi obale

- [Umjetne dine i revitalizacija dina](#)
- [Obalni zidovi](#)
- [Dohranjivanje plaža](#)
- [Protupoplavne barijere](#)
- [Premještanje infrastrukture](#) na veće nadmorske visine
- [Obnova i održavanje poplavnih područja](#)
- [Obnova i održavanje močvarnih područja](#)
- [Procjena/mapiranje buduće erozije](#)
- [Procjene ranjivosti](#)
- Uključiti podizanje razine mora u [buduće urbanističko planiranje](#)
- [Stabilizacija litice](#)
- [Ojačavanje litice](#)

Otkrijte kako osigurati stabilne razine vodostaja rijeka

- [Održivi sustavi odvodnje](#)
- [Nasipi i brane](#)
- [Proširenje kanala uz prometnice](#)
- Smanjenje i otvaranje nepropusnih [površina](#)
- [Zeleni / reflektirajući krovovi i područja](#)
- [Obnova i održavanje poplavnih područja](#)
- [Obnova i održavanje močvarnih područja](#)
- [Sustavi ranog upozorenja](#)

Otkrijte kako upravljati vodoopskrbom

- Pобољшanje [sustava navodnjavanja](#) u poljoprivredi
- [Prostori za zadržavanje vode](#)
- [Povećanje zelenih površina u gradovima](#)
- [Sustavi ranog upozorenja](#)
- [Podizanje svijesti o potrošnji vode](#)

Otkrijte kako zaštititi šume

- [Poljoprivredno šumarstvo](#)
- [Procjene ranjivosti](#)
- [Sustavi ranog upozorenja](#)

Otkrijte kako se pripremiti za klizišta

- [Procjene ranjivosti](#)
- [Sustavi ranog upozorenja](#)

Otkrijte kako zaštititi bioraznolikost

- [Podvodni usisni uređaji](#)
- [Plodored](#)
- Uvođenje [prirodnih grabežljivaca](#)
- Utvrđivanje naj[problematičnijih vrsta](#) i praćenje njihova kretanja

Otkrijte kako suzbiti bolesti

- Utvrđivanje najproblematičnijih vektora i patogena • Kampanje za podizanje svijesti o promjeni ponašanja
te praćenje njihova kretanja
- Sustavi ranog upozorenja

Otkrijte kako upravljati ribolovnim potencijalom

- [Podvodni usisni uređaji](#)
- Uvođenje [prirodnih grabežljivaca](#)
- Utvrđivanje naj[problematičnijih vrsta](#) i praćenje njihova kretanja
- [Sustavi ranog upozorenja](#)
- [Određivanje zona na temelju procjene rizika](#)

Poboljšanje toplinske izolacije

Sive mjere

Prilagodba

Poboljšanje toplinske izolacije

Postoji nekoliko mogućnosti za provedbu zaštite zgrada od klimatskih promjena s obzirom na pretjerano visoke temperature. Te se mogućnosti odnose na projektiranje zgrada, uključujući upotrebu informacijskih tehnologija za optimizaciju toplinske udobnosti, i ovojnice zgrade. Toplinska izolacija važna je tehnologija za smanjenje potrošnje energije u zgradama sprječavanjem dobitka i gubitka topline kroz ovojnicu zgrade.

Najbolja praksa:

- Život u skladu s prirodom u [Torinu](#): kombinacija prilagodbe i ublažavanja mjera za poboljšanje udobnosti (Italija).
- [Zaštita zgrada od klimatskih promjena](#) u pogledu prekomjerne topline

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Vertikalno zelenilo

Sive mjere

Vertikalno zelenilo

Prilagodba

Povećanjem gustoće naseljenosti u gradovima i smanjenjem dostupnosti zemljišta povećala se količina vertikalnog zelenila kako bi se potaknula upotreba vegetacije u gradskim područjima. Vertikalno zelenilo ima različite pozitivne posljedice: može se upotrebljavati za hlađenje, upravljanje vodom i osiguravanje opskrbe hranom.

Najbolja praksa:

- [Faktor površine biotopa u Berlinu](#) (Njemačka)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Povećanje zasjenjenih područja

Zelene i sive mjere

Prilagodba

Povećanje zasjenjenih područja

Povećanje površina zasjenjenog područja smatra se jednom od najučinkovitijih strategija za poboljšanje toplinske udobnosti ljeti. Strategije urbanističkog projektiranja mogu se upotrebljavati za stvaranje bolje toplinske udobnosti u pješačkim zonama u gradu tijekom ljetnih mjeseci. Neke od tih strategija uključuju postavljanje zaklona od sunca na zgradama, sadnju drveća i povećanje sjenovitosti kako bi se suzbio učinak toplinskog otoka.

Najbolje prakse:

- Socijalna osjetljivost na toplinske valove – od procjene do provedbe mjera prilagodbe u [Košicama i Trnavi](#) (Slovačka)
- Drveće ublažava urbanu mediteransku klimu u [Barceloni](#) (Španjolska)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Zeleni / reflektirajući krovovi i područja

Sive/zelene mjere

Prilagodba

Zeleni / reflektirajući krovovi

Zeleni krov sloj je vegetacije posađene preko vodonepropusnog sustava koji se postavlja na vrh ravnog ili blago nagnutog krova. Zeleni krovovi poznati su i kao vegetacijski ili ekološki krovovi. Pomažu u kontroli otjecanja i zadržavanja oborinskih voda, apsorpciji viška vode, smanjenju učinka urbanog toplinskog otoka, poboljšanju kvalitete zraka i izolaciji zgrada.

Najbolja praksa:

- Zeleni krovovi u [Baselu](#): kombinacija mjera prilagodbe i ublažavanja
- Četiri stupa strategije za zelene krovove u [Hamburgu](#): financijski poticaji, dijalog, regulacija i znanost

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Povećanje i revitalizacija zelenih površina

Zelene mjere

Prilagodba

Povećanje i revitalizacija zelenih površina

Zelene površine u gradovima ublažavaju učinke onečišćenja i mogu smanjiti pojavu poznatu kao učinak urbanog toplinskog otoka, što je toplina zarobljena u urbanim područjima. Taj se učinak javlja u gradovima kao rezultat ljudskog djelovanja. Gradske zelene površine, kao što su parkovi, igrališta i zelenilo oko zgrada, mogu pridonijeti mentalnom i fizičkom zdravlju te smanjenju morbiditeta i smrtnosti u gradskim stambenim područjima osiguravanjem psihološkog opuštanja i ublažavanja stresa. Ozelenjivanje životnog okoliša nije korisno samo za zdravlje i dobrobit, njime se olakšava i upravljanje vodama te promiče bioraznolikost u izgrađenim područjima, a može pomoći i u smanjenju učinaka onečišćenja bukom.

Najbolja praksa:

- Ekološki prihvatljiv dizajn gradskih ulica za decentralizirano ekološko upravljanje kišnicom u [Ober-Grafendorfu](#) (Austrija)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Parkovi i fontane u gradovima

Zelene mjere

Prilagodba

Parkovi i fontane u gradovima

Parkovi i fontane kao prostori za rekreaciju važni su čimbenici u smanjenju učinka toplinskog otoka. Popravljanjem povijesnih fontana za piće i postavljanjem novih može se pomoći ljudima da lakše podnesu negativne učinke vrućine u gradu jer se tom vodom mogu rashladiti ili utažiti žeđ. Otvorene vodene površine mogu smanjiti temperaturu zraka isparavanjem, apsorpcijom topline i prijenosom topline jer je rashlađujući učinak tekuće vode veći od učinka stajaće vode. Raspršivanje vode iz fontane ima još veći učinak hlađenja zbog velike kontaktne površine između vode i zraka, što potiče isparavanje. Polijevanje ulica vodom također ima učinak hlađenja. To je najbolje učiniti ujutro i poslijepodne na izravnoj sunčevoj svjetlosti. Fontane mogu smanjiti okolne temperature zraka za 3 °C, a njihov učinak hlađenja može se osjetiti na udaljenosti do 35 metara. Fontane imaju i društvenu funkciju jer mogu poslužiti kao dječja igrališta i kao mjesta okupljanja u parkovima i na trgovima.

Najbolja praksa:

- [Stuttgart](#): borba protiv učinka toplinskog otoka i loše kvalitete zraka s pomoću ventilacijskih koridora i zelenoplave infrastrukture (Njemačka)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Akcijski planovi za toplinski val

Neobvezujuće mjere

Akcijski planovi za toplinski val

Prilagodba

Kako bi se poboljšao odgovor javnog zdravstva na ekstremne temperature i toplinske valove, u okviru projekta [EuroHEAT](#) kvantificirani su učinci topline na zdravlje u europskim gradovima te su utvrđene mogućnosti za poboljšanje pripravnosti zdravstvenih sustava i njihovih odgovora na zaštitu zdravlja. Ključna je poruka projekta da toplina ugrožava zdravlje, a klimatske promjene povećavaju učestalost toplinskih valova. Posljedice velikih vrućina na zdravlje mogu se spriječiti te se mogu donijeti strategije i mjere za javno zdravlje. Prevencija zahtijeva niz mjera na različitim razinama, uključujući: sustave za rano upozoravanje na vremenske prilike, medicinske savjete, zdravstvene usluge usmjerene na posebno ranjive skupine, besplatne informacije i savjete telefonom, dostavu hrane i kućnu njegu.

Najbolje prakse:

- Provedba portugalskog plana za [izvanredne situacije toplinskih valova](#)
- [Akcijski plan](#) za toplinski val u Engleskoj
- Austrijski plan [zaštite od topline](#)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Održivi sustavi odvodnje

Sive mjere

Održivi sustavi odvodnje

Prilagodba

Održivi sustavi odvodnje alternativa su izravnom usmjeravanju površinskih voda preko cjevovodnih i kanalizacijskih mreža prema obližnjim vodotocima. Posebno su dobri za smanjenje rizika od poplava, poboljšanje kvalitete vode, smanjenje onečišćenja i osiguravanje staništa za divlje životinje.

Najbolje prakse:

- Upravljanje gradskim oborinskim vodama u [Augustenborgu](#) u Malmöu (Švedska)
- Upravljanje oborinskim vodama u Växjöu – kanal Linnaeus i lagune jezera [Växjö](#) (Švedska)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Nasipi i brane

Sive mjere

Prilagodba

Nasipi i brane

Nasipe i brane potrebno je redovito održavati i jačati kako bi se zadržali njihovi kapaciteti za zaštitu i ispunili sigurnosni zahtjevi. Osim toga, klimatski scenariji kao što su podizanje razine mora i ekstremni vremenski uvjeti mogu dovesti do novih sigurnosnih zahtjeva i izgradnje nove zaštite na utvrđenim slabim točkama ili do povišenja i učvršćenja postojećih točaka. Učvršćivanjem nasipa i brana može se povećati njihova stabilnost i otpornost na probijanje vode, npr. jačanjem unutarnje jezgre nasipa ili poboljšanjem značajki površine nasipa koje doprinose općoj stabilnosti nasipa. Saznajte više o nasipima i branama [ovdje](#).

Najbolje prakse:

- Provedba integriranog glavnog plana za obalnu sigurnost u [Flandriji](#) (Belgija)
- Regionalno upravljanje poplavama kombinacijom mekih i tvrdih inženjerskih rješenja, [Norfolk Broadlands](#) (Ujedinjena Kraljevina)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Proširenje kanala uz prometnice

Sive mjere

Prilagodba

Proširenje kanala uz prometnice

Jedna od svrha odvodnje vode s cesta jest spriječiti nakupljanje kišnice na površini ceste koja može ugroziti sigurnost prometa. Otvoreni kanal omogućuje potpuno otjecanje vode s površine ceste. Također zadržava kišnicu koja sa susjednog područja slijeva prema cesti. Zbog toga je manja vjerojatnost da će odvodni kanal ceste omogućiti nakupljanje vode na površini ceste ili blizu nje. Proširenje tih kanala pomaže većem nakupljanju vode.

Najbolja praksa:

- Uključivanje prilagodbe u upravljanje vodama radi zaštite od poplava u [Isoli](#) Vicentini (Italija)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Smanjenje i otvaranje nepropusnih površina

Sive mjere

Prilagodba

Smanjenje i otvaranje nepropusnih površina

Nepropusne površine, kao što je npr. površina asfalta, mogu prouzročiti lokalna oštećenja od vode ako dođe do češćih ekstremnih kiša. Tu valja razlikovati oštećenja od izlivanja vode iz kanalizacije nakon ekstremnih ljetnih kiša i oštećenja od izlivanja vode iz vodenih tokova nakon produljenih razdoblja oborina, do kojeg obično dolazi u zimskim mjesecima. Otvaranjem već postojećih nepropusnih površina i smanjenjem tih površina može se spriječiti poplavljanje gradova i doprinijeti apsorpciji vode.

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Poboljšanje sustava navodnjavanja u poljoprivredi

Sive mjere

Prilagodba

Poboljšanje sustava navodnjavanja u poljoprivredi

U područjima u kojima količina padalina nije dovoljno redovita ili učestala postoji potreba za tehnološkim inovacijama u području poljoprivrede, kao što je dodatno navodnjavanje, kako bi usjevi ostali zdravi. Sustav navodnjavanja služi za redovnu umjetnu opskrbu tla vodom putem različitih mreža cjevovoda, crpki i raspršivača. Postoje različite metode navodnjavanja u poljoprivredi koje obuhvaćaju sustav navodnjavanja kapanjem, navodnjavanje raspršivanjem, kružni sustav navodnjavanja, sustav navodnjavanja u brazde i terasasto navodnjavanje. Poboljšanje sustava navodnjavanja kako bi se voda koristila što učinkovitije i održivije ključno je za uštedu vode. Više informacija možete naći [ovdje](#).

Najbolja praksa:

- Poboljšanje strukture tla na poljoprivrednom gospodarstvu ratarskih usjeva u okrugu [Heilbronn](#) (Njemačka)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Održavanje i obnova planinskih stjenovitih padina

Sive mjere

Održavanje i obnova planinskih stjenovitih padina

Prilagodba

Planinske stjenovite padine uglavnom su čvrste te su sačinjene od vapnenca, pješčenjaka, granita i drugog kamenja. Za stjenovite padine svojstveni su odroni kamenja ili odlamanje blokova. Erozijska stjenovitih padina gotovo je uvijek posljedica strukturne erozije, što rezultira postupno povlačenjem obale jer količina sedimenta koji erodira (kamenje, oblutci ili pijesak) premašuje količinu nataloženog sedimenta. Kako bi se smanjila erozija padina i njezine posljedice – klizišta, urušavanje, odroni – tehnike ojačavanja padine usmjerene su na povećanje čvrstoće i opće stabilnosti nagiba smanjenjem pritiska na tlo. Neke tehnike također štite podnožje padine od erozije mora, što je ključan čimbenik u učvršćivanju. Tehnike uključuju preoblikovanje padine, drenažu padine, sidrenje padine ili ojačavanje padine armiranim geomrežama i sigurnosnim mrežama.

Najbolja praksa:

- Borba protiv erozije obale u [regiji Marche](#) (Italija)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Praćenje vječnog leda i ledenjaka

Neobvezujuće mjere

Prilagodba

Praćenje vječnog leda i ledenjaka

Opći je cilj praćenja vječnog leda i ledenjaka pridonijeti ublažavanju prirodnih opasnosti koje proizlaze iz utjecaja klimatskih promjena na alpski vječni led i ledenjake. Mjere praćenja i razvijanje zajedničke strategije za rješavanje opasnosti povezanih s vječnim ledom mogu doprinijeti održivom razvoju i odgovornom djelovanju. Na temelju rezultata praćenja oblikovatelji odluka i odgovorna tijela mogu donijeti potrebne odluke i strategije za rješavanje opasnosti povezanih s vječnim ledom.

Najbolja praksa:

- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama za [područje Grimsel](#) u švicarskim Alpama (Švicarska)
- Mreža za dugotrajno praćenje vječnog leda ([PermaNET](#))

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Turizam bez automobila / održivi turizam

Neobvezujuće mjere

Prilagodba

Turizam bez automobila / održivi turizam

Održivi turizam odnosi se na održive prakse u turističkoj industriji i one kojima se ta industrija koristi. Cilj mu je što više smanjiti negativne učinke, kao što su gubitak gospodarskog potencijala, oštećenja prirodnog okoliša i prenapučenost, te maksimalno povećati pozitivne učinke, npr. otvaranje radnih mjesta, očuvanje i tumačenje kulturne baštine, očuvanje divlje faune i obnova krajolika. Program UN-a za zaštitu okoliša i Svjetska turistička organizacija UN-a definiraju održivi turizam kao „turizam koji u potpunosti uzima u obzir trenutačne i buduće gospodarske, društvene i okolišne učinke, uzimajući u obzir potrebe posjetitelja, predmetnog sektora, okoliša i zajednica domaćina”.

Najbolje prakse:

- [Planiranje održivog turizma i prilagodba klimatskim promjenama u Alpama](#): studija slučaja o zimskom turizmu u planinskim zajednicama u Dolomitima (vidjeti i [ovdje](#))
- Promicanje zajedničkog razvoja ljudskih aktivnosti i prirodnog sustava za razvoj održivog obalnog i pomorskog turizma ([CO-EVOLVE](#))

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Umjetne dine i sanacija dina

Sive mjere

Prilagodba

Umjetne dine i sanacija dina

Umjetne dine projektirane su strukture koje reproduciraju oblik prirodnih dina, često u obliku lanca. Izgrađene su od pijeska koji se donosi s drugih lokacija i oblikuju u dine s pomoću buldožera, nasipanja pijeskom ili na drugi način. To se često provodi istodobno s dohranjivanjem plaža.

Najbolja praksa:

- Provedba integriranog glavnog plana za obalnu sigurnost u [Flandriji](#) (Belgija)
- *Sand Motor* – gradnja s prirodnim rješenjima radi poboljšanja obalne zaštite duž obale [Delflanda](#) (Nizozemska)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Obalni zidovi

Sive mjere

Prilagodba

Obalni zidovi

Obalni zid je betonska, zidana ili zaštitna konstrukcija izgrađena duž obale, na prijelazu između plaže i kopna ili dine, radi zaštite kopnenog područja od valova i sprječavanja erozije obale. Obalni su zidovi obično masivne konstrukcije osmišljene da izdrže olujne udare. Visina obalnog zida pokrivat će barem razliku između razine plaže i kopna, iako se zidovi obično grade viši kako bi zaštitili kopno od poplavlivanja valovima. Koriste se i za stabilizaciju stijena pod utjecajem erozije i zaštitu obalnih cesta i naselja. Gornji dio zida često se proteže u prostor prekriven kamenom koji može poslužiti kao cesta, šetnica ili parkiralište. Obalni zid jasno odvaja plažu i kopno. Obalni zidovi čest su slučaj na uskim ili strmim plažama na kojima je tipični lukobran prevelik ili nije isplativ.

Najbolja praksa:

- Strategija za obranu obale od poplava na plaži [Timmendorfer Strand](#) (Njemačka)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Dohranjivanje plaža

Sive mjere

Prilagodba

Dohranjivanje plaža

Dohranjivanje plaže umjetno je nasipanje pijeska na erodiranu obalu kako bi se održala količina pijeska prisutnog u podnožju obale. Na taj se način nadoknađuje prirodna erozija, a područje je u većoj mjeri zaštićeno od olujnih udara. Mogu se upotrebljavati i šljunak i mali oblutci, posebno za priobalje. Dohranjivanje plaža često je namijenjeno održavanju plaža u turističke i rekreativne svrhe. Postupak uključuje jaružanje materijala kao što su pijesak i oblutci s područja na otvorenom moru ili u unutrašnjosti kako bi se njime nasule plaže na kojima dolazi do erozije. Ta se tehnika u Europi primjenjuje od ranih 50-ih godina prošlog stoljeća. Uobičajena je praksa u Danskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Italiji, Nizozemskoj, Španjolskoj i Ujedinjenoj Kraljevini. Više informacija o različitim tehnikama vidjeti [ovdje](#).

Najbolja praksa:

- Provedba integriranog glavnog plana za obalnu sigurnost u [Flandriji](#) (Belgija)
- *Sand Motor* – gradnja s prirodnim rješenjima radi poboljšanja obalne zaštite duž obale [Delflanda](#) (Nizozemska)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Protupoplavne barijere

Sive mjere

Protupoplavne barijere

Prilagodba

Protupoplavne barijere fiksne su konstrukcije koje omogućuju prolaz vode u normalnim uvjetima te imaju vrata ili pregrade koje se mogu zatvoriti tijekom olujnih udara ili najjačih morskih plima kako bi se spriječilo poplavljanje. Mogu zatvoriti morska ušća rijeke ili plovnog puta. Te barijere mogu biti veliki infrastrukturni sustavi i često su povezane s drugim mjerama zaštite od poplava, kao što su nasipi, obalni zidovi i dohranjivanje plaža. Obično se upotrebljavaju za zaštitu gradskih naselja i infrastrukture snažno pogođenih olujnim udarima i morskim poplavama.

Najbolje prakse:

- Provedba integriranog glavnog plana za obalnu sigurnost u [Flandriji](#) (Belgija)
- Brana Maeslantkering na Nieuwe Waterwegu između Rotterdama i Sjevernog mora zatvara 360 metara širok kanal za plovidbu brodova (samu branu čine dva krila, svako široko 210 m i visoko 22 m).

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Premještanje infrastrukture na veće nadmorske visine

Sive mjere

Prilagodba

Premještanje infrastrukture na veće nadmorske visine

Klimatske promjene dovest će do znatnih poremećaja za poduzeća, što bi u konačnici moglo iziskivati da ona svoje poslovne i industrijske djelatnosti premjeste iz regija koje su snažno pogođene klimatskim promjenama. To bi moglo biti posljedica izravnih poremećaja prouzročenih posljedicama klimatskih promjena na poslovanje, primjerice poplavama ili podizanjem razine mora, ili poremećajima u njihovoj bazi dobavljača, kupaca ili resursa koji dovode do domino učinka i štetnih posljedica za njih. Odluke o premještanju poduzeća mogu predstavljati prilagodljiv odgovor na klimatske promjene.

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Ojačavanje litica

Sive mjere

Prilagodba

Ojačavanje litica

Obalne litice mogu se razlikovati prema morfologiji i strukturi: litice mogu biti od rastresitog materijala – pijesak, mulj, glina, lapor i kreda – ili od čvrstog, sastavljene od vapnenca, pješčenjaka, granita i drugih stijena. Litice od rastresitog materijala podložnije su eroziji i klizištima od kamenih litica te su im svojstveniji odroni kamenja ili pad blokova. Erozijske litice u obalnim područjima gotovo je uvijek posljedica strukturne erozije, što rezultira postupnim povlačenjem obale jer količina sedimenta koji erodira (kamenje, oblutci ili pijesak) premašuje količinu nataloženog sedimenta. Kako bi se smanjila erozija litica i njezine posljedice – klizišta, urušavanje, odroni stijena – tehnike ojačavanja litica usmjerene su na povećanje čvrstoće i ukupne stabilnosti nagiba smanjenjem pritiska na tlo. Neke tehnike također štite podnožje litice od erozije mora, što je ključan čimbenik u jačanju litica. Tehnike uključuju preoblikovanje litice, drenažu litice, sidrenje stijena ili ojačavanje geomrežama i sigurnosnim mrežama.

Najbolja praksa:

- Borba protiv erozije obale u [regiji Marche](#) (Italija)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Stabilizacija litice

Zelene mjere

Prilagodba

Stabilizacija litice

Obalne litice mogu se razlikovati prema morfologiji i strukturi: litice mogu biti od rastresitog materijala – pijesak, mulj, glina, lapor i kreda – ili od čvrstog, sastavljene od vapnenca, pješčenjaka, granita ili drugih stijena. Litice od rastresitog materijala podložnije su eroziji i klizištima od kamenih litica te su im svojstveniji odroni kamenja ili pad blokova. Erozija litice u obalnim područjima gotovo je uvijek posljedica strukturne erozije, što rezultira postupnim povlačenjem obale jer količina sedimenta koji erodira (kamenje, oblutci ili pijesak) premašuje količinu nataloženog sedimenta. Tehnike stabilizacije obalnih litica smanjuju eroziju litice i njezine posljedice – klizište, urušavanje, odron. U praksi se često kombiniraju stabilizacija litica i ojačavanje litica. Tehnike stabilizacije uključuju metode za povećanje stabilnosti nagiba i mjere za smanjenje erozije mora u podnožju litice.

Najbolja praksa:

- Borba protiv erozije obale u [regiji Marche](#) (Italija)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Obnova i održavanje poplavnih područja

Zelene mjere

Obnova i održavanje poplavnih područja

Prilagodba

Poplavna područja pokrivaju 7 % europskog kontinentalnog područja. Međutim, okoliš na tim područjima većinom je oštećen. Razvoj strategija za očuvanje poplavnih područja od ključne je važnosti jer su obnovljena poplavna područja alternativa strukturnim mjerama za suočavanje s povećanim rizikom od poplava, što znači da mogu djelovati kao tampon. Istodobno, obnova poplavnih područja pridonosi pružanju kvalitetnijih usluga ekosustava kao što su bolja kvaliteta vode, bolji uvjeti za očuvanje bioraznolikosti i veća rekreacijska vrijednost.

Najbolje prakse:

- Obnavljanje gradskih rijeka: strategija održivog upravljanja oborinskim vodama u [Lodzu](#) (Poljska)
- Zeleni koridor duž [donjeg toka Dunava](#): obnova poplavnih područja za zaštitu od poplave (Bugarska, Rumunjska)
- Obnova dinamike rijeka: prostor za [rijeku Regge](#) (Nizozemska)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Obnova i održavanje močvarnih područja

Zelene mjere

Prilagodba

Obnova i održavanje močvarnih područja

Obalna močvarna područja su područja slane i bočate vode koja se nalaze u priobalju. Ona pružaju prirodnu zaštitu od obalnih poplava i olujnih udara raspršivanjem energije valova i smanjenjem erozije, čime pomažu stabilizirati obalne sedimente. Na nekim lokacijama obalna močvarna područja mogu služiti za apsorpciju vode iz olujnih udara, čime se ublažavaju poplave. Obalna močvarna područja važna su staništa, na primjer pružaju prostor za mriješćenje riba i školjkaša i usluge ekosustava za ptice te mogu doprinijeti pročišćavanju vode. Obnova obalnih močvarnih područja i premještanje nasipa sve se više smatraju mjerama prilagodbe.

Najbolje prakse:

- Obnova staništa i integrirano upravljanje u delti rijeke [Ebro](#) radi poboljšanja zaštite bioraznolikosti i otpornosti na klimatske promjene (Španjolska)
- Prilagodljiva obnova nekadašnjih solana u [Camargueu](#) (Francuska)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Uključivanje podizanja razine mora u buduće urbanističko planiranje

Neobvezujuće mjere

Uključivanje podizanja razine mora u buduće urbanističko planiranje

Prilagodba

Podizanje razine mora predstavlja velik izazov za korištenje obalnog kopna, a time i za procese urbanističkog planiranja. Urbanističko planiranje u teoriji može dovesti do socijalno i ekološki održivih odgovora na podizanje razine mora koji je socijalno i ekološki održiv. U praksi bi procesi urbanističkog planiranja mogli biti nedostadni za taj ideal. Da bi bilo održivo, urbanističko planiranje mora: olakšati lokalno preuzimanje odgovornosti za odgovore na prilagodbu, graditi zajedničko djelovanje unutar lokalnih zajednica i među njima te različitih grana i razina vlasti te biti pravedno u prostornoj i vremenskoj primjeni.

Najbolje prakse:

- Klimatske promjene i prostorni razvoj: strategije prilagodbe za urbanističko i regionalno planiranje u urbanim obalnim područjima na temelju modela [baltičke regije](#)
- Javno-privatno partnerstvo za novu četvrt otpornu na poplave u [Bilbau](#) (Španjolska)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Agrošumarstvo

Zelene mjere

Prilagodba

Agrošumarstvo

Agrošumarski sustavi uključuju sve sustave uporabe zemljišta ili oblike upravljanja zemljištem u kojima se višegodišnje drvenasto bilje namjerno uzgaja na istoj zemljišnoj jedinici zajedno s poljoprivrednim usjevima i/ili životinjama. Agrošumarstvo koristi komplementarnost između drveća i usjeva kako bi se dostupni resursi mogli djelotvornije iskoristavati. Učinkovite i moderne verzije agrošumarstva omogućuju diversifikaciju poljoprivrednih djelatnosti i bolje iskorištavanje okolišnih resursa. Agrošumarstvo se može provoditi praktirati i u tropskim i umjerenim regijama; proizvodnjom hrane i vlakana pridonosi poboljšanju prehrane sigurnosti, osiguravanju sredstava za život, ublažavanju siromaštva i promicanju produktivnih i otpornih poljoprivrednih okruženja. Osim toga, njime se mogu poboljšati ekosustavi skladištenjem ugljika, sprječavanjem krčenja šuma, očuvanjem biološke raznolikosti, čistom vodom i kontrolom erozije, a poljoprivrednom zemljištu omogućiti da izdrži nepogode kao što su poplave i suše.

Najbolje prakse:

- Agrošumarstvo: poljoprivreda budućnosti? Slučaj [Montpellier](#) (Francuska)
- Autonomna prilagodba na suše u agro-šumarsko-pašnjačkom sustavu u [Alenteju](#) (Portugal)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Prostori za zadržavanje vode

Zelene mjere

Prilagodba

Prostori za zadržavanje vode

Mjere za prirodno zadržavanje vode usmjerene su na zaštitu i povećanje potencijala skladištenja vode krajobraza, tla i vodonosnika obnovom ekosustava, prirodnih obilježja i značajki vodotoka te korištenjem prirodnih procesa. Njima se podupire zelena infrastruktura jer doprinose integriranim ciljevima koji se odnose na očuvanje prirode i bioraznolikosti, obnovu i uređenje krajobraza. Koriste prirodu za reguliranje protoka i prijenosa vode kako bi se ublažili vrhunci i ekstremni događaji, kao što su poplave, suše, dezertifikacija i salinizacija. Bolja su ekološka opcija za upravljanje rizicima od poplava jer imaju oblik decentraliziranih jezera i ribnjaka. Takvi prostori za zadržavanje vode poboljšavaju kvalitetu vode i vrijedni su i u ruralnim i u urbanim područjima.

Najbolja praksa:

- Mjere za prirodno zadržavanje vode u [području Altovicentino](#) (Italija)
- Plan za upravljanje kišnim olujama: ekonomija upravljanja jakim kišama i oborinskim vodama u [Kopenhagenu](#) (Danska)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Povećanje zelenih površina u gradovima

Zelene mjere

Povećanje zelenih površina u gradovima

Prilagodba

Zelene površine u gradovima poboljšavaju bioraznolikost i rasprostranjenost životinjskih vrsta unutar gradskog krajolika. Ako su na odgovarajući način projektirane, zelene površine mogu poboljšati gradsku ventilaciju i omogućiti prodiranje hladnijeg zraka izvana u gušće izgrađena područja. Zelene površine u gradovima pozitivno utječu i na zdravlje ljudi jer osiguravaju hlađenje kroz zasjenjenost i pojačanu evapotranspiraciju, čime se smanjuje učinak toplinskog otoka koji se javlja u mnogim gradovima. Zelene površine često su ugrožene ekspanzijom urbanih struktura koja je fragmentirala prirodna područja, stvarajući male dijelove zelenih površina između zgrada i cesta. Na primjer, dijelovi šumskog zemljišta u gradovima obično su odvojeni jedni od drugih, što utječe na sposobnost mnogih šumskih vrsta da migriraju ili se kreću između različitih lokacija sa sličnim staništima. Ekološki koridori ili veze između urbanih šuma, vrtova ili drugih zelenih površina prepoznati su kao način za ograničavanje negativnih učinaka fragmentacije. Stvaranje zelenih površina i koridora može biti dobra opcija u većini gradskih područja.

Najbolje prakse:

- Drveće ublažava urbanu mediteransku klimu u [Barceloni](#) (Španjolska, vidjeti i [ovdje](#))
- Integracija prilagodbe klimatskim promjenama u urbanističko planiranje: revitalizacija nedovoljno iskorištenog zemljišta u [Jeni](#) (Njemačka)
- [Stuttgart](#): borba protiv učinka toplinskog otoka i loše kvalitete zraka s pomoću ventilacijskih koridora i zelenoplave infrastrukture (Njemačka)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Podizanje svijesti o potrošnji vode

Neobvezujuće mjere

Podizanje svijesti o potrošnji vode

Prilagodba

Primjereno upravljanje vodoopskrbom za sve različite sektore ključno je posebno u područjima koja su izložena visokim temperaturama i smanjenoj količini oborina. Korisni su planovi upravljanja sušom kojima se smanjuju rizik te gospodarske, socijalne i ekološke posljedice suše. Planovima očuvanja vode nastoji se: ograničiti potrošnja vode, smanjiti gubitak i rasipanje vode, poboljšati učinkovitost upotrebe vode, evidentirati razinu recikliranja i ponovne upotrebe vode, produljiti životni vijek postojećih zaliha vode smanjenjem potražnje za vodom. Nadalje, učinkovitijom upotrebom postojećih zaliha vode može se smanjiti potražnja za vodom i minimizirati utjecaj na okoliš i troškove povezane sa stvaranjem novih zaliha. Planovi za sušu i očuvanje vode uključuju smjernice i zahtjeve kojima se uređuju očuvanje vode i planovi za slučaj suše za javna vodoopskrbna poduzeća, ali i ograničenja upotrebe vode, programi racioniranja potrošnje, posebne cijene vode ili smanjenje potrošnje male vrijednosti. Osnovni elementi i sadržaji planova za sušu i očuvanje vode dostupni su [ovdje](#).

Najbolje prakse:

- [Zaragoza](#): kombiniranje mjera za podizanje svijesti i financijskih mjera za povećanje učinkovitosti potrošnje vode
- Osiguravanje buduće opskrbe vodom na regionalnoj i lokalnoj razini u [dolini rijeke Lavant](#), Koruška (Austrija)
- Privatna ulaganja u program praćenja gubitaka radi rješavanja nestašice vode u [Lisabonu](#) (Portugal)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Podvodni usisni uređaji

Sive mjere

Prilagodba

Podvodni usisni uređaji

Podvodni usisni uređaji mogu se upotrebljavati za usisavanje invazivnih algi. Ti podvodni vakuumski uređaji usisavaju invazivne makroalge te unose novi život i novi dah, na primjer, koraljnim grebenima. Još se ne upotrebljavaju u velikoj mjeri, ali se primjenjuju na nekim područjima kao što je ocean u predjelu Havaja.

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Određivanje zona na temelju procjene rizika

Neobvezujuće mjere

Prilagodba

Određivanje zona i lokacija za morsku akvakulturu na temelju procjene rizika

Odgovarajućim odabirom lokacija nastoji se osigurati da se povećana proizvodnja morskih prehrambenih proizvoda pokrene na područjima i za vrste koje imaju potencijal za održivi rast. Određivanje zona i lokacija na temelju procjene rizika može pomoći u izbjegavanju područja koja su posebno osjetljiva na klimatske rizike i odabiru najprikladnijih područja za uzgajane vrste, uzimajući u obzir i trenutno stanje i izazove koje klimatske promjene predstavljaju u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Cjelokupni postupak pomaže u smanjenju mogućih gospodarskih gubitaka koji bi mogli proizići iz odabira u kojima se ne uzimaju u obzir svi rizici i bojazni.

Najbolja praksa:

- ClimeFish: zajedničko stvaranje okvira za potporu donošenju odluka kako bi se osigurala [održiva proizvodnja ribe](#) u Europi u kontekstu klimatskih promjena

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Plodored

Zelene mjere

Prilagodba

Plodored

Plodored je praksa uzgoja niza različitih vrsta usjeva na istom području tijekom niza vegetacijskih sezona. Smanjuje ovisnost o jednom skupu hranjivih tvari, pritisak štetočina i korova te vjerojatnost razvoja otpornih štetočina i korova. Plodored različitih usjeva svake godine donosi razne gospodarske i ekološke koristi. Posebno je usmjeren na revitalizaciju tla i sprječavanje zaraze štetočinama. Stoga je koristan za dugoročno upravljanje tlom i poljoprivrednim gospodarstvom.

Najbolje prakse u okviru projekta [AgriAdapt](#):

- Raznolikost usjeva i poboljšano upravljanje tlom za prilagodbu klimatskim promjenama u [Segoviji](#) (Španjolska)
- Poboljšanje strukture tla na poljoprivrednom gospodarstvu ratarskih usjeva u okrugu [Heilbronn](#) (Njemačka)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Uvođenje prirodnih grabežljivaca

Zelene mjere

Prilagodba

Uvođenje prirodnih grabežljivaca

Prirodni grabežljivci ili neprijatelji organizmi su koji ubijaju ili smanjuju reproduktivni potencijal drugih vrsta. Većinu njih unose ljudi kako bi se smanjio broj drugih organizama i osigurala biološka kontrola, kao što je uvođenje mekušaca za kontrolu algi. Prirodni grabežljivci uvijek bi se trebali uvoditi s oprezom zbog mogućih neželjenih negativnih posljedica.

Najbolje prakse:

- Klimatske promjene: povratak u budućnost za [morske grabežljivce](#)
- Obnova staništa i integrirano upravljanje u delti rijeke [Ebro](#) (vidjeti i [ovdje](#)) radi poboljšanja zaštite bioraznolikosti i otpornosti na klimatske promjene (Španjolska)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Utvrđivanje i praćenje najproblematičnijih vrsta

Neobvezujuće mjere

Prilagodba

Utvrđivanje najproblematičnijih vrsta i praćenje njihova kretanja

Neke su vrste u velikoj mjeri pogođene klimatskim promjenama, posebno višim temperaturama. To može dovesti do toga da će se te vrste morati seliti i tražiti druga prirodna staništa. To ne utječe samo na egzistenciju same vrste, nego i na cijeli ekosustav. Utvrđivanje vrsta koje su najviše pogođene klimatskim promjenama i praćenje njihovih kretanja ključni su za očuvanje vrsta i cijelog ekosustava.

Najbolje prakse:

- [Procjena osjetljivosti](#) vrsta riba i beskralježnjaka na klimatske promjene
- Utjecaj klimatskih promjena na [europske beskralježnjake](#), s obzirom na osjetljivost vrsta iz Bernske konvencije (također [ovdje](#))
- Globalna istraživačka inicijativa za promatranje alpskog okoliša ([GLORIA](#))

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Utvrđivanje i praćenje najproblematičnijih i patogena

Neobvezujuće mjere

Utvrđivanje najproblematičnijih prijenosnika i patogena te praćenje njihova kretanja

Prilagodba

Vektori su živi organizmi koji mogu prenositi zarazne patogene između ljudi ili sa životinja na ljude. Mnogi su od tih vektora kukci koji sišu krv i tijekom hranjenja krvlju iz zaraženog domaćina (čovjeka ili životinje) preuzimaju mikroorganizme koji uzrokuju bolesti te ih kasnije prenose na novog domaćina nakon što se patogen replicirao. Često je slučaj da vektor, nakon što postane zaražan, može prenositi taj patogen do kraja života tijekom svakog sljedećeg ugriza / sisanja krvi. Utvrđivanje i praćenje najproblematičnijih vektora i patogena ključno je za sprječavanje prijenosa štetnih bolesti.

Najbolja praksa:

- „Obrnuti” ključ za prepoznavanje [vrste komaraca](#)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Promicanje osiguranja

Neobvezujuće mjere

Prilagodba

Promicanje osiguranja

Osiguranje je ključno za poticanje gospodarske i socijalne stabilnosti, posebno za stanovnike područja češće izloženih riziku. Važno je promovirati osiguranja za pojedince te mala i srednja poduzeća. Mogu djelovati kao alati za upravljanje rizicima.

Najbolja praksa:

- Osiguravajuće društvo koje podupire mjere prilagodbe u malim i srednjim poduzećima u [Torinu](#) (Italija)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Kampanje za podizanje svijesti o promjeni ponašanja

Neobvezujuće mjere

Prilagodba

Kampanje za podizanje svijesti o promjeni ponašanja

Senzibilizacija javnosti važna je za povećanje motivacije i potpore te podupiranje samomobilizacije i djelovanja, kao i za mobilizaciju lokalnog znanja i resursa. Kampanje za podizanje svijesti mogu biti usmjerene na skupine ljudi u regiji pogođenoj određenom klimatskom prijetnjom, skupine dionika ili širu javnost. Za podizanje svijesti potrebne su strategije djelotvorne komunikacije kako bi se postigao željeni ishod. Cilj kampanja za podizanje svijesti općenito uključuje sve veću zabrinutost, informiranje ciljane publike, stvaranje pozitivne slike i promjenu ponašanja. Velike kampanje za podizanje svijesti o klimatskim promjenama često su kombinacija mjera prilagodbe, ublažavanja, energetske učinkovitosti i održivosti.

Najbolje prakse:

- [Zaragoza](#): kombiniranje mjera za podizanje svijesti i financijskih mjera za povećanje učinkovitosti potrošnje vode
- Osiguravanje buduće opskrbe vodom na regionalnoj i lokalnoj razini u [dolini rijeke Lavant](#), Koruška (Austrija)
- [Platforma za skupno financiranje u Gentu](#) za postizanje prilagodbe klimatskim promjenama ozelenjivanjem gradova (Belgija)

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Sustavi ranog upozorenja i procjene osjetljivosti

Neobvezujuće mjere

Sustavi ranog upozorenja i procjene osjetljivosti

Prilagodba

Sustavi ranog upozorenja i procjene osjetljivosti ključni su elementi prilagodbe klimatskim promjenama i smanjenja rizika od katastrofa. Cilj im je izbjeći i smanjiti štetu prouzročenu opasnostima za okoliš. Važnost djelotvornog sustava ranog upozorenja leži u prepoznavanju njegovih prednosti od strane lokalnog stanovništva. Sustavi ranog upozorenja uključuju prepoznavanje, analizu, predviđanje i širenje upozorenja, nakon čega slijedi donošenje odluka o odgovoru i njegova provedba. Da bi bio djelotvoran i cjelovit, sustav ranog upozorenja mora imati četiri povezana elementa: poznavanje rizika, usluge praćenja i upozorenja, dijeljenje i komunikaciju i sposobnost odgovora. Sustavi se mogu koristiti za...

- ... procjenu osjetljivosti na visoke temperature: internetska prognoza toplinskih valova EuroHEAT ([EuroHEAT](#));
- ... borbu protiv šumskih požara: Europski informacijski sustav za šumske požare ([EFFIS](#));
- ... procjenu smanjenja ljetnih oborina i suša: Europski centar za predviđanje i promatranje sušnih razdoblja ([EDO](#));
- ... predviđanje poplava: Europski sustav za upozorenje na opasnost od poplava ([EFAS](#));
- ... procjenu otapanja ledenog pokrivača i smanjenja vječnog leda ([PermaNET](#));
- ... procjenu klizišta i odron stijena, kao što je [projekt ProtectBio](#) u Švicarskoj;
- ... procjenu i mapiranje buduće erozije;
- ... suzbijanje bolesti: Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti ([ECDC](#)) i Europska mreža aeroalergena ([EAN](#)).

Saznajte više o [programima financiranja](#)

Saznajte više o [tehničkoj pomoći](#)

Europski
odbor regija

Info kutak: što su zelene, sive i neobvezujuće mjere?

Sive mjere...

... usmjerene su na fizičku infrastrukturu i oslanjaju se na tehnološka rješenja kako bi se ljudi i mjesta bolje pripremili za posljedice klimatskih promjena. Sive mjere uključuju širok raspon intervencija za preobrazbu izgrađenog okoliša. Neki od primjera su: intervencije na ključnoj infrastrukturi, poboljšanje infrastrukture ključnih zgrada, kao i razvoj projekata urbanističkog planiranja kako bi se smanjile prijetnje od klimatskih prilika.

Zelene mjere...

...unose promjene u izgrađeni okoliš primjenom prirodnih rješenja. Provedba tih mjera može biti jeftinija i može donijeti druge koristi, kao što su poboljšani sadržaji ili koristi za prirodu i bioraznolikost. Te mjere često predstavljaju neupitna rješenja za poboljšanje otpornosti ljudskih sustava jer će i dalje donositi koristi čak i ako ne dođe do posljedica za klimu ili one budu manje ozbiljne od očekivanih. Takve se mjere često nazivaju zelenom infrastrukturom (ili plavom infrastrukturom ako je riječ o vodnim ekosustavima) ili mjerama prilagodbe koje se temelje na ekosustavu.

Neobvezujuće mjere...

...uključuju političke, pravne ili administrativne inicijative čiji je cilj promijeniti ponašanje, povećati sposobnost prilagodbe ljudi, poduzeća i javnih tijela ili izgraditi znanje i iskustvo. Te bi mjere mogle uključivati kampanje za podizanje svijesti, sustave ranog upozorenja ili pružanje alata za informiranje relevantnim dionicima, kao što su utjecaj klimatskih promjena i procjena osjetljivosti ili rizika, uz osiguranje od šteta prouzročenih ekstremnim vremenskim uvjetima.

Financiranje prilagodbe: programi

- [Europski strukturni i investicijski fondovi](#)
  - Europski fond za regionalni razvoj ([EFRR](#))
    - [Inovativne mjere za gradove](#)
    - [Europska teritorijalna suradnja](#)
  - Kohezijski fond ([KF](#))
  - Europski socijalni fond plus ([ESF+](#))
  - Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj ([EPFRR](#))
  - Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu ([EFPRA](#))
- Program [LIFE](#) CINEA-e
- [Fond za pravednu tranziciju](#)
- [InvestEU](#)
- [Instrument za povezivanje Europe](#)
- [Mehanizam EU-a za financiranje energije iz obnovljivih izvora](#)
- [Obzor Europa](#)
- [Inovacijski fond](#)

Financiranje prilagodbe: europski strukturni i investicijski fondovi

Europski strukturni i investicijski fondovi

Europske strukturne i investicijske fondove čine Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo. Više od polovine financijskih sredstava EU-a usmjerava se putem tih fondova. Usmjereni su uglavnom na pet područja: istraživanje i inovacije, digitalne tehnologije, potporu niskougličnom gospodarstvu, održivo upravljanje prirodnim resursima i potporu malim poduzećima.

Financiranje prilagodbe: EFRR

Europski fond za regionalni razvoj

Europskim fondom za regionalni razvoj ([EFRR](#)) nastoji se ojačati ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija u Europskoj uniji smanjivanjem neravnoteže među regijama. Od 2021. do 2027. omogućit će ulaganja u pametniju, zeleniju, povezaniju i socijalniju Europu bližu svojim građanima. EFRR financira programe u okviru zajedničke odgovornosti Europske komisije i nacionalnih i regionalnih tijela u državama članicama. Administracije država članica biraju koje će projekte financirati i preuzimaju odgovornost za njihovo svakodnevno upravljanje.

Financiranje prilagodbe: EFRR

Europski fond za regionalni razvoj

U okviru EFRR-a postoje još dvije inicijative: [Inovativne mjere za gradove](#) i [Europska teritorijalna suradnja Interreg](#).

Inovativne mjere za gradove inicijativa su Europske unije kojom se urbanim područjima diljem Europe osiguravaju resursi za ispitivanje novih i neprovjerenih rješenja za rješavanje gradskih izazova. U okviru programa Interreg Europska unija promiče suradnju između regija i zemalja kako bi pomogla njihovu gospodarskom i socijalnom razvoju i uklonila prepreke koje predstavljaju granice. Organiziran je u okviru više tematskih područja, kao što su [Interreg A](#) za prekograničnu suradnju, [Interreg B](#) za transnacionalnu suradnju i [Interreg C](#) za međuregionalnu suradnju.

Financiranje prilagodbe: KF

Kohezijski fond

Kohezijskim fondom ([KF](#)) podupiru se ulaganja u području zaštite okoliša i transeuropske mreže u području prometne infrastrukture. U razdoblju 2021. – 2027. odnosi se na Bugarsku, Češku, Estoniju, Grčku, Hrvatsku, Cipar, Latviju, Litvu, Mađarsku, Maltu, Poljsku, Portugal, Rumunjsku, Slovačku i Sloveniju. Očekuje se da će 37 % ukupnih financijskih sredstava dodijeljenih fondu pridonijeti klimatskim ciljevima.

Financiranje prilagodbe: ESF+

Europski socijalni fond plus+

Europski socijalni fond plus ([ESF+](#)) ulaže u ljude, s naglaskom na poboljšane mogućnosti zapošljavanja i obrazovanja diljem Europske unije. Proračun za razdoblje 2021. – 2027. iznosi gotovo 100 milijardi EUR. Njime se pruža važan doprinos politikama EU-a u području zapošljavanja, socijalnih pitanja, obrazovanja i vještina, uključujući strukturne reforme u tim područjima. Osim toga, njime se također nastoji poboljšati položaj najranjivijih osoba kojima prijeti siromaštvo.

Financiranje prilagodbe: EPFRR

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Zajednička poljoprivredna politika podupire dinamičnost i gospodarsku održivost ruralnih područja. Ruralni razvoj njegov je drugi stup. On doprinosi održivom razvoju ruralnih područja poticanjem konkurentnosti, osiguravanjem održivog upravljanja prirodnim resursima i djelovanjem u području klime te postizanjem uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih gospodarstava i zajednica. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj ([EPFRR](#)) iznosi 95,5 milijardi EUR.

Financiranje prilagodbe: EFPRA

Evropski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu

Evropski fond za pomorstvo i ribarstvo ([EFPRA](#)) pomaže ribarstvu da usvoji održive ribolovne prakse, a priobalnim zajednicama da diversificiraju svoje svoja gospodarstva, čime se unaprjeđuje kvaliteta života na europskim obalama. Njime se podupiru zajednička ribarstvena politika EU-a, pomorska politika EU-a i program EU-a za međunarodno upravljanje oceanima. Njime se pruža potpora razvoju inovativnih projekata kojima se osigurava održiva upotreba vodnih i morskih resursa. To dovodi do sigurnosti opskrbe hranom zahvaljujući opskrbi morskim prehrambenim proizvodima, rastu održivog plavoga gospodarstva te zdravim i sigurnim morima i oceanima kojima se održivo upravlja.

Financiranje prilagodbe: LIFE

Instrument EU-a za financiranje u području zaštite okoliša i klimatskog djelovanja

Program LIFE Europske izvršne agencije za klimu, infrastrukturu i okoliš instrument je EU-a za financiranje djelovanja u području okoliša i klime. Namijenjen je za potporu projekata u područjima [prirode i bioraznolikosti](#), [kružnog gospodarstva i kvalitete života](#), [ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe njima](#) i [prelaska na čistu energiju](#). Podupire podnositelje zahtjeva i pruža informacije o nagradama, objavama i pokretanju projekata. Potprogramom za [ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu njima](#) sufinanciraju se projekti kojima se podupiru djelovanje europskog klimatskog pakta, održive financijske aktivnosti, podizanje svijesti, osposobljavanje i izgradnja kapaciteta, razvoj znanja i sudjelovanje dionika u područjima ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe njima.

Financiranje prilagodbe: Fond za pravednu tranziciju

Fond za pravednu tranziciju

[Fond za pravednu tranziciju](#) financijski je instrument u okviru kohezijske politike EU-a za razdoblje 2021. – 2027. i prvi je stup mehanizma za pravednu tranziciju u kontekstu europskog zelenog plana čiji je cilj postizanje klimatske neutralnosti EU-a do 2050. Fondom se podupiru područja koja su najviše pogođena prelaskom na klimatsku neutralnost kako bi se izbjeglo povećanje regionalnih nejednakosti, u skladu s ciljem kohezijske politike EU-a da se smanje regionalne razlike i riješe strukturne promjene u EU-u. Komisija je uspostavila platformu za pravednu tranziciju (vidjeti odjeljak tehničke pomoći u ovom priručniku) kako bi pomogla zemljama i regijama EU-a da pristupe potpori dostupnoj u okviru mehanizma za pravednu tranziciju.

Financiranje prilagodbe: InvestEU

InvestEU

Fond [InvestEU](#) objedinjuje 13 financijskih instrumenata EU-a kojima se upravlja na središnjoj razini i Europski fond za strateška ulaganja u jedinstveni instrument. Riječ je o instrumentu koji se temelji na tržištu i potražnji, sa snažnim naglaskom na političkim prioritetima EU-a. Podržava projekte u područjima održive infrastrukture; istraživanja, inovacija i digitalizacije, malih i srednjih poduzeća te socijalnih ulaganja i vještina.

Financiranje prilagodbe: Instrument za povezivanje Europe

Instrument za povezivanje Europe

[Instrumentom za povezivanje Europe](#) podupire se razvoj visokoučinkovitih, održivih i učinkovito međusobno povezanih transeuropskih mreža u području prometa, energetike i digitalnih usluga. Osim bespovratnih sredstava Instrument za povezivanje Europe nudi financijsku potporu u obliku inovativnih financijskih instrumenata kao što su jamstva i projektne obveznice. Ti instrumenti stvaraju znatan učinak poluge u korištenju proračuna EU-a i djeluju kao katalizator za privlačenje dodatnih sredstava iz privatnog sektora i drugih aktera javnog sektora.

Financiranje prilagodbe: mehanizam EU-a za financiranje energije iz obnovljivih izvora

Mehanizam EU-a za financiranje energije iz obnovljivih izvora

Kako bi bolje podržala projekte u području energije iz obnovljivih izvora i time potaknula veću uporabu obnovljivih izvora energije diljem EU-a, Europska komisija uspostavila je [mehanizam EU-a za financiranje energije iz obnovljivih izvora](#). Njegov je glavni cilj omogućiti državama članicama bliskiju suradnju u uvođenju i promicanju obnovljivih izvora energije kako bi lakše mogle ostvariti pojedinačne i zajedničke ciljeve u području energije iz obnovljivih izvora. Mehanizmom će se potaknuti i projekti u području obnovljivih izvora energije u skladu s europskim zelenim planom. Time će se olakšati troškovno učinkovitije uvođenje obnovljivih izvora energije diljem EU-a, posebno u područjima koja imaju veći pristup prirodnim resursima ili su za njih prikladnija u zemljopisnom smislu.

Financiranje prilagodbe: Obzor Europa

Obzor Europa

[Obzor Europa](#) ključni je program EU-a za financiranje istraživanja i inovacija s proračunom od 95,5 milijardi eura. Program je namijenjen borbi protiv klimatskih promjena, doprinosu u postizanju ciljeva održivog razvoja UN-a i poticanju konkurentnosti i rasta u EU-u. Njime se olakšava suradnja i jača se utjecaj istraživanja i inovacija u razvoju, potpori i provedbi politika EU-a uz istodobno rješavanje globalnih izazova. Njime se podupire stvaranje i bolja distribucija izvrsnog znanja i tehnologija. Zahvaljujući njemu otvaraju se radna mjesta, potpuno se iskorištava baza talenata EU-a, potiče se gospodarski rast, promiče se konkurentnost u industriji i optimizira se učinak ulaganja u okviru ojačanog europskog istraživačkog prostora.

Financiranje prilagodbe: inovacijski fond

Inovacijski fond

[Inovacijski fond](#) veliki je program financiranja za demonstraciju inovativnih niskougljičnih tehnologija. Cilj mu je pomoći poduzećima da ulažu u čistu energiju i industriju kako bi se potaknuo gospodarski rast, stvorila lokalna radna mjesta otporna na promjene u budućnosti te ojačalo europsko tehnološko vodstvo na globalnoj razini. To se postiže pozivima na velike i male projekte usmjerene na inovativne niskougljične tehnologije i procese u energetske intenzivnim industrijama, hvatanje i upotrebu ugljika, izgradnju i rad objekata za hvatanje i skladištenje ugljika, inovativnu proizvodnju obnovljive energije i skladištenje energije.

Tehnička pomoć za prilagodbu

- [Europska platforma za prilagodbu klimatskim promjenama](#)
- [Instrument potpore prilagodbi gradova](#)
- [Služba za klimatske promjene Copernicus](#)
- [Europski informacijski sustav za biološku raznolikost](#)
- [Europski informacijski sustav za vode](#)
- [Nacionalne platforme za prilagodbu](#), primjerice u Austriji, Finskoj, Mađarskoj, Poljskoj, Hrvatskoj, Francuskoj, Irskoj, Španjolskoj, Danskoj, Njemačkoj, Nizozemskoj i Švedskoj.
- Procjene utjecaja klimatskih promjena, ranjivosti na njih i rizika od njih putem knjižnice [Eioneta](#)
- [Transnacionalne platforme za razmjenu](#), kao što su Platforma za prilagodbu klimatskim promjenama za Alpe ili Pirenejski opservatorij za klimatske promjene
- [Mreže gradova](#), kao što su Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju u Europi, *C40 Cities*, godišnja konferencija za povećanje otpornosti gradova i otporne gradove
- [Zajednička programska inicijativa Urbana Europa](#)
- [Instrument za povezivanje Europe](#)
- [Tehnička pomoć Europskog fonda za energetske učinkovitost](#)
- [Savjetodavni centar InvestEU](#)
- [Platforma za pravednu tranziciju](#)

Tehnička pomoć za prilagodbu

Europska platforma za prilagodbu klimatskim promjenama (Climate Adapt)

[Climate-ADAPT](#) je Europska platforma za prilagodbu klimatskim promjenama i partnerstvo između Europske komisije i Europske agencije za okoliš. Cilj je platforme Climate-ADAPT podržati Europu u prilagodbi na klimatske promjene pomaganjem korisnicima da pristupe podacima i informacijama te da dijele podatke i informacije o: očekivanim klimatskim promjenama u Europi, trenutnoj i budućoj ranjivosti regija i sektora, nacionalnim i transnacionalnim strategijama i mjerama prilagodbe, studijama slučaja o prilagodbi i potencijalnim mogućnostima prilagodbe i alatima kojima se podupire planiranje prilagodbe.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Instrument potpore prilagodbi gradova

Cilj je [Instrumenta potpore prilagodbi gradova](#) pomoći većim i manjim gradovima te drugim lokalnim tijelima u razvoju, provedbi i praćenju planova za prilagodbu klimatskim promjenama. Razvijen je kao praktičan alat za usmjeravanje gradskih područja s obzirom na njihovu važnost u europskom gospodarstvu. U alatu se navode svi koraci potrebni za razvoj i provedbu strategije prilagodbe. Usmjeren je na gradove koji započinju taj proces, kao i na one koji su u tom procesu napredniji.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Služba za klimatske promjene Copernicus

Cilj je [Službe za klimatske promjene Copernicus](#) poduprijeti politike Europske unije za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje pružanjem dosljednih i vjerodostojnih informacija o klimatskim promjenama. Nudi besplatan i otvoren pristup podacima i alatima o klimi koji se temelje na dostupnim znanstvenim spoznajama.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Europski informacijski sustav za biološku raznolikost

[Europski informacijski sustav za biološku raznolikost](#) jedinstvena je ulazna točka za podatke i informacije o bioraznolikosti u Europi. U njemu se pružaju detaljne informacije o zaštiti bioraznolikosti, zelenoj infrastrukturi, politici i podacima u području bioraznolikosti te drugim područjima povezanim s izazovima i budućnošću bioraznolikosti.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Europski informacijski sustav za vode

[Europski informacijski sustav za vode](#) partnerstvo je između Europske komisije i Europske agencije za okoliš. Pokrenut je 2007. te nudi internetski portal za unos informacija povezanih s vodama u rasponu od unutarnjih voda do mora. Za korisnike iz institucija EU-a ili drugih nacionalnih, regionalnih i lokalnih uprava u području okoliša Europski informacijski sustav za vode pruža informacije za tematske procjene u kontekstu politika EU-a povezanih s vodama. Stručnjacima u području vode i znanstvenicima Europski informacijski sustav za vode olakšava pristup referentnim dokumentima i tematskim podacima koji se mogu preuzeti za daljnje analize. Kad je riječ o široj javnosti, uključujući privatne ili javne subjekte, Europski informacijski sustav za vode prikazuje širok raspon informacija povezanih s vodom s pomoću interaktivnih karata, dijagrama i pokazatelja.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Razne nacionalne platforme za prilagodbu koje pružaju informacije po zemljama

[Austrija](#)

Klima | Wandel | Anpassung

[Finska](#)

[Mađarska](#)

[Poljska](#)

[Hrvatska](#)

[Francuska](#)

[Irska](#)

[Španjolska](#)

AdapteCCa.es

[Danska](#)

[Njemačka](#)

[Nizozemska](#)

[Švedska](#)

Klimatanpassning.se

Tehnička pomoć za prilagodbu

Procjene utjecaja klimatskih promjena, ranjivosti na njih i rizika od njih

Europska informacijska i promatračka mreža za okoliš (Eionet) partnerska je mreža Europske agencije za okoliš i njezinih 38 članica i zemalja suradnica. Zajedno prikupljaju i razvijaju podatke, znanje i savjete za oblikovatelje politika o europskom okolišu. Nudi i podatke o utjecaju klimatskih promjena i ranjivosti za daljnju analizu.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Transnacionalne platforme za razmjenu

Platforma za prilagodbu klimatskim promjenama za Alpe ([CAPA](#)) pruža znanje o prilagodbi klimatskim promjenama u Alpama. Namijenjena je oblikovateljima političkih odluka, javnim upravama, općinama, poduzetnicima, istraživačima i stručnjacima. Dostupna je na njemačkom, engleskom, francuskom, talijanskom i slovenskom jeziku.

Pirenejski opservatorij za klimatske promjene ([OPCC](#)) prekogranična je inicijativa za teritorijalnu suradnju Radne zajednice Pireneja. Cilj mu je pratiti i razumjeti pojavu klimatskih promjena u Pirenejima kako bi se tom području pomoglo da se prilagodi njezinim učincima.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Gradske mreže

[Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju u Europi](#) najveći je svjetski pokret za lokalne klimatske i energetske aktivnosti. Okuplja tisuće lokalnih vlasti koje su se dobrovoljno obvezale na provedbu klimatskih i energetske ciljeva EU-a i zajednički napredovale prema pravednijoj i klimatski neutralnoj Europi za sve njezine građane. Među ostalim, pruža primjere najboljih praksi, informacije o financiranju i resursima za prilagodbu.

[C40 Cities](#) globalna je mreža gradonačelnika koja poduzima hitne mjere za suočavanje s klimatskom krizom i stvaranje prosperitetne budućnosti. Pruža informacije o povećanju klimatskih ambicija, uključivanju društva i jačanju djelovanja u području klime.

[Povećanje otpornosti gradova](#) međudionička je inicijativa za poboljšanje lokalne otpornosti zagovaranjem i uspostavljanjem međusobno osnažujućih mreža za uzajamno učenje među gradovima. Provedbom plana za otpornost gradova u tri faze, osiguravanjem alata, pristupa znanju te alatima za praćenje i izvješćivanje, ovom će se inicijativom poduprijeti gradovi na njihovu putu da smanje rizik i izgrade otpornost.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Zajednička programska inicijativa Urbana Europa

[Zajednička programska inicijativa Urbana Europa](#) centar je znanja za urbanu tranziciju. Njezina je zadaća povezati javna tijela, civilno društvo, znanstvenike, inovatore, poduzeća i industriju radi stvaranja plodnog okruženja za istraživanje i inovacije kako bi se pridonijelo procesima urbane preobrazbe. Taj je centar osnovan 2010. kako bi se odgovorilo na globalne izazove gradova današnjice s ciljem razvoja europskog istraživačkog i inovacijskog centra. Lokalne i regionalne vlasti mogu se obratiti centru i surađivati na dugoročnim strategijama i zajedničkim projektima.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Instrument za povezivanje Europe

[Instrument za povezivanje Europe](#) ključan je instrument EU-a za financiranje u ostvarivanju europskog zelenog plana i važan pokretač Unijinih ciljeva dekarbonizacije za 2030. i 2050. Njime se podupire razvoj visokoučinkovitih, održivih i učinkovito međusobno povezanih transeuropskih mreža u području prometa, energetike i digitalnih usluga. Ulaganjima Instrumenta za povezivanje Europe popunjavaju se veze koje nedostaju u europskoj energetskej, prometnoj i digitalnoj okosnici. Instrument za povezivanje Europe koristi ljudima u svim državama članicama jer omogućuje jednostavnije i održivije putovanje, povećava energetske sigurnost Europe i omogućuje širu uporabu obnovljivih izvora energije te olakšava prekograničnu interakciju između javnih uprava, poduzeća i građana.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Tehnička pomoć Europskog fonda za energetske učinkovitost

[Instrumentom za tehničku pomoć Europskog fonda za energetske učinkovitost](#) podupiru se javni korisnici u razvoju isplativih programâ ulaganja u održivu energiju. Takvi projekti odnose se na sektor energetske učinkovitosti, inicijative malog opsega povezane s obnovljivom energijom i/ili javnim prijevozom. Cilj je tog instrumenta premostiti jaz između planova za održivu energiju i stvarnih ulaganja podupiranjem svih aktivnosti potrebnih za pripremu ulaganja u projekte održive energije.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Savjetodavni centar InvestEU

[Savjetodavni centar InvestEU](#) dopunjuje fond InvestEU pružanjem potpore u pogledu utvrđivanja, izrade i razvoja investicijskih projekata diljem Europske unije. Taj centar, kojim upravlja Europska komisija, a financira se iz proračuna EU-a, povezuje promotore projekata i posrednike sa savjetodavnim partnerima koji izravno surađuju kako bi se projektima pomoglo da dođu do faze financiranja. Centar je središnja ulazna točka za promotore i posrednike projekata koji traže savjetodavnu potporu i tehničku pomoć povezanu s investicijskim fondovima EU-a kojima se upravlja na središnjoj razini.

Tehnička pomoć za prilagodbu

Platforma za pravednu tranziciju

[Platforma za pravednu tranziciju](#) jedinstvena je pristupna točka za potporu i znanje o prelasku Europe na održivo, klimatski neutralno gospodarstvo. Ta je platforma ključni alat EU-a za pomoć državama članicama i regijama u pristupu potpori dostupnoj u okviru mehanizma za pravednu tranziciju, čime se osigurava poštena i pravedna tranzicija u kojoj nijedna osoba ili regija neće biti zapostavljena.

